

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 138. Quid notandum sit circa titulum accipiendi aliquid ob periculum sortis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

sura est &c. Sed communis sententia est licere aliquid accipere, si accedat justus aliquis titulus, & constabit ex dicendis; Unde Christus, & citatae leges aliaque similes, aut etiam SS: PP: familia dicentes tantum loquuntur de eo, quod per se est, & quando aliquid acciperetur ratione mutui, non autem si per accidens aliunde accederet justus titulus.

Q. 138. *Quid notandum sit circa titulum accipiendi aliquid ob periculum sortis.* R. Seqq: §. 1. Hunc titulum esse justum, docent ferè omnes contra paucos apud *Dian.* p. 1. t. 8. R. 37. Et id verum esse, quando esset periculum tantum probabile amittendæ sortis, tenent *Silv. Serra, Moya* supra à n. 2. aliique cum *Castrop:* d. 4. p. 17. n. 3. Ratio est, quia hinc & nunc non obligor mutuare, uti suppono, nam *dare mutuum non semper tenetur homo*, inquit, *S:Th: 2:2:q:78:a:1:ad 3.*, ergo nec obligor subire illud periculum, illud autem subire est pretio æstimabile, uti certum est, & manifestè ostendit ex jure & Authoribus *Covarr:* l. 3. variarum c: 2: n: 5., ergo si subeam in favorem mutuatarii, possum ideo accipere aliquid.

Objicies. Periculum sortis est aliquid intrinsicum mutuo, ergo non potest vendi à mutuantem, sicuti qui mutuat alteri equum, non potest ei vendere celeritatem equi, quia hæc celeritas est aliquid ipsius equi mutuati, cujus dominium acquirit mutuatarius. 2. Quod exigitur pro periculo sortis, etiam est expositum periculo, ergo licebit in infinitum plus & plus exigere ratione periculi. 3. Petendo aliquid propter periculum, augetur periculum, quia quò plus debebit, tantò majus erit periculum, ne non satisfaciat, ergo injustè

injustè petitur: 4: Quantum quis meretur subiens periculum pro alio, tantum meretur alius liberans eum isto periculo, sed mutuatarius restituens sortem liberat mutuantem isto periculo, ergo ei iterum debebitur hoc, quod dedit: R. Ad 1. N. antec., nam periculum fortis est aliquid extrinsecum, quod aptum est facere, ut fors perdat, v. g. socordia, prodigalitas mutuatarum, aut aliud imminens periculum jacturæ, cui periculo alioquin non subeundo mutuans exponit suam sortem. Ad 2. N. conseq., sed arbitrio prudentum taxari debet, quantum ideo possit exigi. Ad 3. N. antec., nam quotannis recipiens partem propter periculum, quamvis postea totam sortem amittat, minus damnum patietur, & interea mutuatarius poterit lucrari ex mutuo, ergo non augetur periculum fortis. Ad 4. Si hoc faciat antevertendo periculum C., si postquam mutuam jam sustinuit periculum, N., si autem mutuatarius restituat sortem, mutuans jam antecedenter sustinuerat periculum illius perdendæ, quod periculum tum erat tali pretio æstimabile.

Inst. 1. Hoc semper compensatur per curam, quam debet habere mutuatarius, pro reddenda sorte; item per hoc, quod mutuans interea liberat alii periculis amittendi sortem, per fures, receptores, incendia. R. N. aff., quia non obstant eâ curâ reddendi & securitate ab illis aliis periculis, supponimus mutuantem esse in vero & majore periculo amittendi sortem, uti dicitur n. 854.

Inst. 2. S. Th. opusc. 73. c. 6. ait, Ratio periculi etiam circa sortem non tollit rationem usuræ in mutuo, uti probatur in Cap. Naviganti. R. S. Th. explicans
du

us est, uti n. seq. Caput illud explicabitur.

§. 2. Multò magis licitum est mutuanti acci- 853
pere aliquid, si in se suscipiat periculum rei mu-
tuatæ, v. g. si navigaturo in Angliam mutuet pe-
cunias, & in se suscipiat periculum transporta-
tionis in Angliam: Ratio patet ex dictis, quia cer-
tum est hoc esse pretio æstimabile, probatque
latè Covarr. suprà, & Roder. l. 3. q. 5. à n. 52.

Obj. Cap. Naviganti, ult. De usuris, dicitur,
*Naviganti vel eunti ad nundinas certam mutuans pe-
cuniæ quantitatem, eò quòd suscepit in se periculum,
recepturus aliquid ultra sortem, Usurarius est censen-
dus.* R. Variæ sunt explicationes. Adr. dicit lo-
qui de periculo dubio tantùm apprehenso, sed
cùm agat de periculo navigantis vel itineraturi,
explicatio est difficilis. Aliqui cum Laym. Castrop.
Spor. t. 6. c. 4. n. 41. Ills. t. 4. d. 2. n. 433. putant
particulam, non, esse omissam per typographum,
& debere esse, *Usurarius non est censendus*, quia sta-
tim additur, *ille quòque*, qui dat decem solidos
&c. *Usurarius non debet reputari*, debuisset autem
dici, *ille autem*, *ille è contrà* &c., sed cùm omnes
Codices habeant, uti citatum est, plerique non
acquiescunt istâ responsione: hinc Nav. & alii
cum Roder. n. 60, dicunt, cùm dicat *censendus*,
tantùm significari, quòd id præsumi debeat in
foro externo, sed non ideo pro interno, si verè
adfuit periculum. Alii cum Caj. Tol. Silv. Maj.
Conr. Az. Covarr. Less. L. 2. c. 2. n. 116. & aliis
communiter dicunt textum intelligi de eo, qui
cogit mutuatarium ad talem determinatè con-
tractum affecurationis secum in eundum, ita ut
tollatur ei libertas aliter compensandi illud pe-
riculum; quod maximè valet, si coegerit ad

quantitatem pro suo libitu, de cætero si mutuarius sponte contrahat de justo pretio, quod respondeat periculo, juxta prudentum arbitrium nulla erit usura; hinc concludit *Covarr.* licitum esse pactum suscipiendi periculi ob justum illius pretium, quamvis ille, qui suscipit periculum, nullum alium laborem vel operam impendat pro effugiendo periculo.

854 §. 3. *Silv. Serr.* alique apud *Mend.* in stat. d. 6. à n. 58. docuerunt semper esse periculum sortis, quando datur mutuum, adeoque ratione periculi semper posse aliquid exigi; sed tenendum est oppositum, si enim mutuarius sit potens solvere, simulque homo industrius & verax, ideoque præsumatur soluturus, nullum est morale periculum, quamvis autem sit periculum commune, v. g. quia mutuarius potest depauperari, posset postea non velle solvere, tamen tale periculum non est sufficiens, uti restat *Palav. de just. n. 128.*, tale enim periculum compensatur cum periculo, cui fors subesset apud mutuantem, posset enim perdi vel eripi.

855 §. 4. Si data sint pignora vel fidejussores sufficientes, non est privatis licitum aliquid accipere ratione periculi, nam re ipsa tum sublatum est, an autem adhuc in Montibus pietatis tum licitum sit aliquid accipere, dicitur n. 879.

856 §. 5. Quantum pro periculo accipi possit, exandandum est judicio prudentum, periculum enim potest esse, vel ratione sortis, quæ cum periculo mutuantis aliò est deportanda, vel ratione mutuarii, qui non est satis notus, vel est decoctor, vel non bonæ fidei, vel prævidetur facturum difficultatem in reddendo, uti notant *Pirh. l. 5. tit.*

19. n. 45. *Tambur.* l. 8. t. 3. c. 8. §. 4. n. 1. *Spor.*
 t. 6. c. 4. n. 52., & secundum hæc æstimanda est
 quantitas periculi; sic dicunt *Nav. Laym. & Pirh.*
 n. 49., si quis mercatori navigaturo trans mare
 mutuet 100., cum pacto, ut si navis pereat, ni-
 hil reddat, si autem redeat salva, reddat 125.,
 non fore usuram, quia hoc periculum videtur
 æquale isti pretio. Refert *Daniels* post Epistolam
 7. ad Alexandrum Natalem, quòd anno 1645.
 Missionarii è regno Chinesi miserint hunc ca-
 sum: In præfato regno stabilitum est, ut in mu-
 tuo, triginta pro centum accipiantur, absque
 respectu lucrì cessantis aut damni emergentis:
Queritur, utrum Chinesibus sit licitum....
 Causa dubitandi est, quia in recuperanda pecu-
 nia est aliquod periculum, scilicet quòd qui ac-
 cipit mutuam, fugiat, vel quòd tardet in sol-
 vendo, vel quòd necessarium sit coram Judice
 repetere, vel propter alia hujusmodi. Sacra Con-
 gregatio de propaganda fide rogata sententiam,
 & de mandato Innoc: X: convocata in consimili
 negotio sic respondit: *Censuerunt* ratione mutui
 immediate & præcisè nihil esse accipiendum ultra sor-
 tem principalem, si verò aliquid accipiant ratione pe-
 riculi probabiliter emergentis, prout in casu, non esse in-
 quietandos, dummodo habeatur ratio qualitatis peri-
 culi & probabilitatis ejusdem, ac servatâ proportionem
 inter periculum, & id, quod accipitur. Universalis
 regula potest esse, ut vir prudens & probus co-
 gitet, quanti ipse redimeret tale periculum vel
 timorem, tantundem enim poterit petere, quan-
 tum bonâ fide dare vellet alicui, qui hoc pericu-
 lum pro se subiret, *Less:* in auct. v. *Mutuum cas.*
 3. *Steph.* t. 4. d. 9. n. 104.

857 §. 6. Si mutues, v. g. Principi, qui non potest cogi, & fortè non volet reddere, *Palav. l. n. 124.* dicit non licere ratione istius periculi percipere, 1. quia aliàs talis Princeps necessitatur, vel ad dandum plus, quàm accepit, vel ad lædendam justitiam. 2. Quia finis contractus est fovere mutuam benevolentiam, ideo enim voluit Deus esse indigentiam inter homines, & necessariæ essent mutuæ commutationes, & si foveretur amicitia, quod maximè est in contractu mutui secundùm *S. Thom. Opusc. 73. c. 1.* qui essentialiter est beneficium unius contractantis erga alterum, ergo ex vi contractus non potest quis profiteri diffidentiam de altero, nec exigere pretium pro periculo, quod ex malitia ipsius immineret, hoc enim esset ponere finem inimicitiarum: aliud tamen est, si mutuum pauperi, nam posset contingere, ut pauper proximè ad nihil teneretur, nempe in casu impotentia, cujus periculum est. Quidquid sit de illa sententia, rationes allatæ non convincunt, nam dicitur potest. *Ad 1.* quòd talis Princeps per suam malitiam, quæ prudenter prævidetur futura, cogit mutuantem ad ita compensandum periculum.

• *Ad 2.* Causa illius diffidentia non est contractus mutui, sed per accidens oritur ex prudentia prævisa malitia mutuatarii.

858 Q. 139. Quid circa titulum lucri cessantis. *Seqq. §. 1.* Ut hic titulus sit justus, non sufficit quòd illis 100:, quos do mutuos, lucratus fuisset 10:, si illos exposuissem negotiationi, sed requiritur, ut statuerim illos negotiationi exponere, jamque occasio fuerit exponendi, & alia pecunia mihi defuerit, quam exponerem: *Præstant*